

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Ludmily Valentové v právní věci **S. D.**, zast. advokátkou JUDr. Blankou Bachrovou, se sídlem AK Dr. D. Bechera 18, Karlovy Vary, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem 15. 10. 2004, č. j. 14 Az 65/2004 – 19,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **ne přiznává.**
- III.** Soudem ustanovené advokátce **se přiznává** odměna a náhrada nákladů hotových výdajů ve výši 1075 Kč, která bude uhrazena do 30 dnů od právní moci rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 5. 1. 2004, č. j. OAM-3648/VL-11-P18-2003 nebyl stěžovatelce udělen azyl v České republice z důvodů nesplnění podmínek uvedených v ustanoveních § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a zároveň bylo rozhodnuto podle § 28 zákona o azylu, že se na ni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Proti rozhodnutí o neudělení azylu podala stěžovatelka žalobu ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem, který ji výše označeným rozhodnutím jako nedůvodnou zamítl. Rozsudek

uvedeného soudu je nyní napadán kasační stížností, ve které stěžovatelka uplatňuje důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.). Stěžovatelka namítá, že správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci, čímž porušil ust. § 3 odst. 4, § 32 a § 46 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení. Důkazy, které si správní orgán opatřil, nebyly úplné, nemohl tedy správně usuzovat na skutkové a právní otázky. Stěžovatelka se odvolává na Příručku k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, vydané Vysokým komisařem v lednu 1992 v Ž. a z těchto dovozuje důvodnost své žádosti. Vzhledem k uvedenému žádá, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Současně požádala o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření popřel oprávněnost kasační stížnosti a domnívá se, že jak jeho rozhodnutí, tak i rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. V dalším odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání stěžovatelky a její výpovědi učiněné ve správním řízení. Navrhuje, aby kasační stížnost jako nedůvodná byla zamítnuta.

Nejvyšší správní soud posoudil v první řadě nezbytnost vydání rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti dle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti věcně rozhodováno bez prodlení, po jejím předložení Nejvyššímu správnímu soudu, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Dle ustanovení § 109 s. ř. s. byl Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti. Ke skutečnostem uplatněným poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlédl. Skutkovým základem pro rozhodnutí kasačního soudu se tedy mohly stát pouze skutečnosti a důkazy, které byly uplatněny před soudem, který vydal napadené rozhodnutí. K novým skutečnostem, které stěžovatelka uvedla ve svém podání ze dne 6. 10. 2005 proto Nejvyšší správní soud nepřihlézel.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem v mezích důvodů uplatněných ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Ze správního spisu vyplynulo, že stěžovatelka podala dne 31. 7. 2003 žádost na zahájení řízení o udělení azylu. Uvedla, že Kyrgyzstán opustila, protože dlužila peníze, které nebyla schopna splatit; bylo jí vyhrožováno. Za účelem podnikání si vypůjčila v únoru 2003 2500 USD, její společnosti i s nakoupeným zbožím odcestovala do Ruska. Věřitelka vymáhala po stěžovatelce peníze, tato však splatila pouze 1000 USD. Neznámé osoby nejdříve vyhrožovaly stěžovatelce, poté i fyzickou likvidací jejího manžela. Na Policii se neobrátila. Manžel odjel do M., kde se snažil získat peníze na splacení dluhu, stěžovatelka raději vycestovala z obav z jednání věřitelky. V pohovoru konaném dne 16. 9. 2003, který byl veden na žádost stěžovatelky v ruském jazyce, uvedla své podnikatelské záměry a potíže s vypůjčenými penězi, dále uvedla, že věřitelkou najaté osoby unesly dne 15. 4. 2003 jejího manžela, způsobily mu zranění. Na policii se nemohla obrátit, neboť jí bylo vyhrožováno pro takový případ únosem všech členů rodiny. Společně s manželem se ukryla ke známé, v té době ona ani její manžel již nepracovali. Syna ukryla u rodičů a manžel odjel za prací do M. Potíže se nesnažila řešit přestěhováním do jiné části země, neboť jí známá nabídla možnost odcestovat do České republiky, kde jsou uprchlické tábory. V případě návratu se obává věřitelky.

Dle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pocítuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování. Proto např. porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv, jejichž požívání je do značné míry závislé na stupni ekonomické vyspělosti příslušné země, nečiní z dané osoby uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, kterou je Česká republika vázána, a není tedy ani důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 azylového zákona, byť by životní podmínky v dané zemi byly sebevíc tíživé, ledaže by ekonomická opatření mající nepříznivý dopad na životní úroveň příslušné osoby byla skrytě namířena proti určité národnostní, rasové nebo politické skupině; zde by pak podle okolností případu přicházelo v úvahu naplnění podmínek pro udělení azylu.

V daném případě, kdy stěžovatelka žádost o udělení azylu odůvodnila ekonomickou a sociální situací ve své vlasti a obavami z jednání soukromých osob, aniž by jakkoli zmiňovala své pronásledování za uplatňování politických práv, případně hrozbu pronásledování z důvodů rasy, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání politických názorů ve státě, jehož je občankou, žalovaný správně vyhodnotil situaci, následkem čehož nebyl stěžovatelce azyl podle ustanovení § 12 azylového zákona udělen. Obavy z jednání věřitele nejsou z tohoto hlediska relevantní a nezakládají statut uprchlíka ve smyslu mezinárodního práva ani české právní úpravy. Nelze je podřadit pod žádné z kritérií ve smyslu stěžovatelkou citovaných postupů uváděných v „Příručce“.

Dle § 14 zákona o azylu jestliže nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu. Jak vyplynulo ze správního spisu, žalovaný rovněž zkoumal, zda v případě stěžovatelky nebyly dány důvody pro udělení humanitárního azylu a dospěly k závěru, že tomu tak není. Udělení azylu je zcela na volné úvaze příslušného správního orgánu a rozhodnutí o něm přezkoumává soud pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování, a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z týchž skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry. Protože správní orgán řádně zjistil a posoudil jak osobní situaci stěžovatelky, tak i stav v jeho zemi, a pokud z nich sám nevyvodil důvody pro udělení humanitárního azylu, nevybočil z mezí správního uvážení, zejména, když stěžovatelka ve správním řízení ani žádné důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu sama neuváděla.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

Z rozsudku krajského soudu, napadeného kasační stížností, je zřejmé, že se soud zabýval námitkami stěžovatelky uplatněnými v žalobě, přičemž byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. rozsahem a důvody opravného prostředku a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí žalovaného je dostatečně srozumitelným a přesvědčivým způsobem odůvodněno, pro stěžovatelku z něj zcela jasně vyplývá, z jakých skutečností správní orgán a následně i soud vycházely a jakými právními úvahami se při rozhodování řídily. Stěžovatelka byla v protokolu o pohovoru řádně seznámena s podklady pro rozhodnutí, přičemž mohla navrhnout doplnění důkazů, z nichž správní orgán vycházel, o doplnění nežádala, ani neuvedla žádné skutečnosti, které by mohly být důvodné pro odlišné posouzení situace, než učinil žalovaný, a to zejména ve vztahu k její osobě a možnému pronásledování.

Tvrzení stěžovatelky stran nedostatku důkazů a neúplnosti podkladů pro rozhodnutí je pouze v obecné rovině a zcela nedůvodné. Nejvyšší správní soud v této souvislosti uvádí, že správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle ustanovení § 12 cit. zákona jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené, případně neuvádí jen důvody ekonomické. To ovšem neznamená a z žádného ustanovení zákona tak nelze dovodit, že by správnímu orgánu za této situace vznikla povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. Poučovací povinnost žalovaného v řízení o udělení azylu nemá představovat návod, jak azyl získat, tedy prezentaci důvodů, pro které je obvykle azyl poskytován. Na druhé straně správní řízení nesmí znemožnit žadateli o azyl sdělit všechny okolnosti, které sám považuje pro udělení azylu za významné. To bylo ze strany žalovaného dodrženo a stěžovatelka nebyla ve vypovězení důvodů, které ji k podání žádosti o azyl vedly, nikterak omezována. Postup žalovaného byl tak naprosto korektní a jako takový jej soud 1. stupně i vyhodnotil. Z rozsudku krajského soudu, napadeného kasační stížností, je pak zřejmé, že se soud řádně a podrobně zabýval námitkami stěžovatelky uplatněnými v žalobě a své rozhodnutí dostatečně odůvodnil.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí žalovaného bylo vydáno v souladu se zákonem, je dostatečně srozumitelným a přesvědčivým způsobem odůvodněno, pro stěžovatelku z něj zcela jasně vyplývá, z jakých skutečností správní orgán a následně i soud vycházely a jakými právními úvahami se při rozhodování řídily.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nedůvodnou, a proto ji postupem dle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se nepřiznává náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Soudem ustanovené advokátce pro řízení o kasační stížnosti byla přiznána odměna včetně paušální náhrady dle ust. § 7, § 9 odst. 1 písm. f) vyhl. č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů. (advokátní tarif), a to za 1 úkon právní pomoci – převzetí věci 1000 Kč a paušální náhrady 75 Kč. Částka bude uhrazena z účtu NSS do rukou advokátky ve stanovené lhůtě.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 30. ledna 2006

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu